

RIIGIHANGETE
VAIDLUSTUSKOMISJON

OTSUS

Vaidlustusaja number	260-20/228479
Otsuse kuupäev	21.12.2020
Vaidlustuskomisjoni liige	Taivo Kivistik
Vaidlustus	Finestmedia AS-i vaidlustus Eesti Energia AS-i minikonkursi „Võrguteenuste digitaliseerimise valdkonna arendustööd“ (viitenumber 228479) tulemusel OÜ RingIT pakkumuse edukaks tunnistamise otsuse kehtetuks tunnistamise nõudes
Menetlusosalised	Vaidlustaja, Finestmedia AS, seaduslik esindaja Jan Urva Hankija, Eesti Energia AS, volitatud esindaja Jekaterina Agu
Vaidlustuse läbivaatamine	Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

RHS § 197 lg 1 p 4 ja § 198 lg-de 3 ja 8 alusel

- 1. Jätta rahuldamata Finestmedia AS-i vaidlustus Eesti Energia AS-i minikonkursil „Võrguteenuste digitaliseerimise valdkonna arendustööd“ (viitenumber 228479).**
- 2. Jätta Finestmedia AS-i poolt vaidlustusmenetluses kantud kulud tema enda kanda.**

EDASIKAEBAMISE KORD

Halduskohtumenetluse seadustiku § 270 lg 1 alusel on vaidlustuskomisjoni otsuse peale halduskohtule kaebuse esitamise tähtaeg 10 päeva arvates vaidlustuskomisjoni otsuse avalikult teatavaks tegemisest.

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

- 01.06.2020. a sõlmis Eesti Energia AS (edaspidi ka Hankija) riigihanke „JAVA ning .NET arendustööde tellimine“ (viitenumber 213521) tulemusel raamlepingud 8 pakkujaga, teiste hulgas Finestmedia AS-iga ja RingIT OÜ-ga.
09.10.2020. a esitas Hankija raamlepingu 1. osa (Java arendustööd) osalistele kutse pakkumuse esitamiseks minikonkursil „Võrguteenuste digitaliseerimise valdkonna arendustööd“ (viitenumber 228479) ning tegi kättesaadavaks riigihanke alusdokumendid (edaspidi koos nimetatult RHAD).
Pakkumuste esitamise tähtpäevaks, 26.10.2020. a esitasid pakkumused 3 pakkujat, teiste hulgas Finestmedia AS ja RingIT OÜ.
- 18.11.2020. a otsusega tunnistas Hankija vastavaks kõik pakkumused ning edukaks RingIT OÜ pakkumuse.
- 27.11.2020. a laekus Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi vaidlustuskomisjon) Finestmedia AS-i (edaspidi ka Vaidlustaja) vaidlustus, milles taotletakse otsuse kehtetuks tunnistamist, millega tunnistati edukaks RingIT OÜ (edaspidi ka Kolmas isik) pakkumus.

4. Kooskõlas riigihangete seaduse (edaspidi RHS) § 195 lg-ga 2 ja § 196 lg-dega 1 ja 3 teatas vaidlustuskomisjon 08.12.2020 kirjaga nr 12.2-10/259 ja 260 menetlusosalistele, et vaatab vaidlustuse läbi kirjalikus menetluses, tegi teatavaks otsuse avalikult teatavaks tegemise aja ning andis täiendavate menetlusedokumentide esitamiseks aega kuni 10.12.2020. a ja selle tähtaja jooksul esitatud menetlusedokumentidele vastamiseks aega kuni 14.12.2020. a. Vaidlustuskomisjoni poolt määratud esimeseks tähtpäevaks esitas täiendavad seisukohad Vaidlustaja. Teiseks tähtpäevaks esitas täiendavad seisukohad Hankija.

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

5. Vaidlustaja, **Finestmedia AS-i**, vaidlustuses ning 10.12.2020. a esitatud täiendavates seisukohtades põhjendatakse taotlusi alljärgnevalt.

5.1. Pakkumuse koosseisus pidi pakkuja esitama muuhulgas näidisülesande lahenduse koos projektiplaaniga, mis vastaks Hankija tehnilisele kirjeldusele. Pakkumuse hindamise skaala oli toodud RHAD-i dokumendis „Lähteülesande hindamiskriteeriumid“. Pakkumuse lähteülesande lahenduse (kvaliteedikriteeriumi) eest oli võimalik saada maksimaalselt 60 hindepunkti ning pakkumuse hinna eest 40 hindepunkti.

5.2. Hankija tunnistas vastavaks kõik pakkumused ning edukaks RingIT OÜ pakkumuse kui enim hindepunkte saanud pakkumuse. Lähteülesande lahenduse eest sai edukaks tunnistatud pakkumus 58 punkti maksimaalselt võimalikust 60-st punktist. Vaidlustaja pakkumus sai 41 punkti. Hankija on Vaidlustaja lähteülesannet hinnanud puudulikult ja ekslikult ning Vaidlustajale etteheidetavad ja punktide vähendamist mõjutavad asjaolud ei ole tõesed. Vaidlustaja pakkumus oleks pidanud hindamisel saama maksimumpunktid, kuna hindamise protokollis (edaspidi Protokoll) sisalduvad põhjendused on ekslikud ning ei ole kooskõlas RHAD-is ning pakkumuses sisalduva teabega.

5.3. Hankija peab hankemenetluses selgitama välja pakkumuse sisu ning hindamise aluseks olevad asjaolud. Tal on kohustus aru saada, mida ta hindab ja tulevikus potentsiaalselt ostab. Protokollis kasutati korduvalt viiteid eelduslikkusele (*hankija järeldab*). Juhul, kui Hankijale jäi midagi ebaselgeks, oleks ta pidanud esitama hindamise etapis Vaidlustajale täpsustavaid küsimusi, selgitamaks pakkumuse sisu.

Vaidlustaja pakkumus vastab kõigile lähteülesandes püstitatud nõuetele ja tingimustele ning Hankija etteheited ei ole asjakohased ega tõesed. Seetõttu peaks Vaidlustaja pakkumus saama hindamisel maksimaalsed 60 hindepunkti, mitte Hankija poolt omistatud 41.

5.4. Vaidlustusmenetluses on Vaidlustaja esitanud selgitusi oma näidisülesande kohta, kuid Hankija tõlgendab selgitusi uute asjaolude esitamisenä. Vaidlustaja ei ole esitanud vaidlustuses uusi asjaolusid vaid selgitab pakkumuse sisu majandus- ja kutsetegevuses tegutseva isiku vaatenurgast. Vaidlustaja mõonab, et võib-olla polnud kõik pakkumuses esitatud asjaolud niivõrd selged, kui need on igapäevaselt tarkvaraarendusega tegelevale isikule, kuid siiski vaidleb Vaidlustaja vastu väitele uute asjaolude esitamisest ning on seisukohal, et esitas vaidlustuses vaid täpsustusi juba esitatud pakkumusele.

5.5. Lähteülesande lahendusele oli võimalik omistada maksimaalselt 60 punkti, kusjuures lähteülesande hindepunktid olid jagatud nelja kategooriasse:

- 1) vastavus esitatud ülesandele - 16 punkti;
- 2) jätkusuutlikkus - 32 punkti;
- 3) kasutatud tehnoloogiad - 7 punkti;
- 4) andmete terviklikkus - 5 punkti.

Toodud neli kategooriat on hindamiskriteeriumides jagatud osaliselt ka alamkriteeriumidesse. Vaidlustaja pakkumus sai vastavalt nimetatud kategooriatele 8 +21 +7 +5 =41 punkti.

Lahenduse vastavus esitatud ülesandele (maksimaalselt 16 punkti, skaalana 16-8-0).

5.6. Lahenduse vastavuse eest esitatud ülesandele on Vaidlustaja pakkumusele omistatud 8 punkti, mida Hankija põhjendab Protokollis järgmiselt: *Pakkuja nimetab tekstis, et kasutajate autentimine toimub läbi autentimismooduli, mis tagastab veebilehitsejale tokeni'i, millega edasisi päringuid teha. Jooniselt on tuvastatav, et kliendi puhul on selline lahendus tagatud,*

kuid klienditoe puhul ei ole tuvastatav, et autentimismoodul pöörduks AD poole. Toetudes sellele järeldame, et täitmata on nõue, et klienditoe töötaja saaks logida sisse, kasutades domeenikontot. Maa-ameti registriga suheldes ei ole tuvastatav x-teega suhtlus, mis Maa-ameti päringute puhul vajalik.

Vaidlustaja ei nõustu Hankija väitega, nagu oleks Vaidlustaja klienditoe kasutaja puhul autentimismõuet eiranud. Hanke lähteülesandest ei nähtu, et Hankija olemasolev autentimismoodul, mis pakub ID-kaardi, mobiilID ja smartID-ga autentimist, tagaks autentimise ka AD-ga (Active Directory'ga). Vaidlustaja on seetõttu pakkunud lahendust, mille puhul klienditoe kasutaja (kes kasutab süsteemi läbi kasutajaliidese) logib sisse süsteemi domeenikontoga, kasutades selleks rakendusesisest AD suhtluskihti (liidestust), mis tagab ka Hankija vastava nõude täitmise - *Customer support user must be authenticated using Active Directory*. Vaidlustaja on lisaks peatükis 2.2.2.3 „Klienditugi kasutuslood” rõhutanud p-i 2.2.2.3.1. „Autentimine ja autoriseerimine“ ärireegli osas: *Infosüsteem peab olema liidestatud AD-ga, et seda kasutuslugu realiseerida.*

5.7. Hankija lähteülesandes ei ole märgitud, et Maa-ametiga suhtlemiseks peab kasutama x-tee teenuseid. Lisaks on Hankija vastanud hankemenetluse käigus esitatud täpsustavatele küsimustele Maa-ameti registriga liidestamise kohta, et kasutada võib Maa-ameti in-ADS teenust. Selle teenusega liidestamiseks ei ole vajalik kasutada x-tee suhtluskihti. Seega ei ole Hankija väide, et *Maa-ameti registriga suheldes ei ole tuvastatav x-teega suhtlus, mis Maa-ameti päringute puhul on vajalik*, kooskõlas Hankija vastusega ja lähteülesande kirjeldusega. Täpsustavatele küsimustele antud vastustega ei saa muuta riigihanke alusdokumentides sisalduvat teavet. Juhul, kui riigihanke alusdokumentides vastavat infot sõnaselgelt ei sisaldunud, muutuvad täpsustavatele küsimustele antud vastused riigihanke alusdokumentide osaks. Kuna antud juhul x-teega liidestus ei olnud RHAD-is nõudena sätestatud ning täpsustavates selgitustes vastas Hankija, et kasutada võib in-ADS teenust, ei saa Hankija Vaidlustajale taolist etteheidet teha.

5.8. Vastuses vaidlustusele väidab Hankija, et Vaidlustaja väide, et *ta on pakkumuses pakkunud lahendust, mille puhul klienditoe kasutaja (kes kasutab süsteemi läbi kasutajaliidese) logib sisse süsteemi domeenikontoga, kasutades selleks rakendusesisest AD suhtluskihti (liidestust), mis tagab ka Hankija vastava nõude täitmise „Customer support user must be authenticated using Active Directory“ on valeväide, kuna seda ei olnud Vaidlustaja pakkumuses kirjjas.*

Vaidlustaja vaidleb sellele vastu. Vaidlustaja on pakkumuses kirjeldanud, kuidas on plaanis täita nõuet *Customer support user must be authenticated using Active Directory*. Antud nõue on kirjeldatud järgmistes pakkumuse peatükkides:

1) peatükk 2.2.2.3.1. „Autentimine ja autoriseerimine“, kus ärireeglite all on välja toodud: 3. *Infosüsteem peab olema liidestatud AD-ga, et seda kasutuslugu realiseerida;*

2) peatükk 3.1.1. „Komponentdiagramm“, kus diagrammi joonise peal on näidatud, mismoodi Klienditoe UI suhtleb AD süsteemiga läbi rakenduse sisemise AD-suhtluskihi;

3) peatükis 3.1.1. „Komponentdiagramm“ on komponendi „AD suhtluskiht“ selgituste juures toodud täiendavalt välja: *AD suhtluskiht - autoriseerimiskiht, mille ülesandeks on tagada klienditoe kasutajate ligipääs rakendusele turvaliselt ja autenditult.*

Eeltoodud põhjustel ei saa Hankija väita, et Vaidlustaja pakkumuses ei ole lahendust, mille puhul klienditoe kasutaja logib sisse süsteemi domeenikontoga, kasutades selleks rakendusesisest AD suhtluskihti (liidestust), mis tagab ka Hankija vastava nõude täitmise *Customer support user must be authenticated using Active Directory*.

5.9. Vastuses vaidlustusele väidab Hankija, et *pakkumuses ei ole öeldud, et vaidlustaja on klienditoe kasutajaliidese rakendusele AD-ga autentimise lisanud läbi rakenduses oleva AD suhtluskihi*. Hankija sõnul on Vaidlustaja lahenduses kliendi kasutajaliidese rakendusel toodud välja liidestuse autentimismooduliga, aga klienditoe kasutajaliidese rakenduse puhul see puudub. Pakkumuse joonisel (Võrguteenuste digitaliseerimise valdkonna arendustööd, Pakkumus, lk 1) on toodud välja, et on olemas „AD suhtluskiht“, aga klienditoe kasutajaliidese juures ei ole mingeid viiteid sellele, et just AD kihti kasutatakse autentimiseks. Hankija ei saanud selle kasutamist ka eeldada, kuna Vaidlustaja ülesandeks oli kõigi komponentide eesmärgi detailne kirjeldamine.

Vaidlustaja väitega ei nõustu ning tema vastuväited on eelnevaga samasisulised:

1) peatükk 2.2.2.3.1. „Autentimine ja autoriseerimine“, kus ärireeglite all on välja toodud: 3. *Infosüsteem peab olema liidestatud AD-ga, et seda kasutuslugu realiseerida;*

2) peatükk 3.1.1. „Komponentdiagramm“, kus diagrammi joonise peal on näidatud, mismoodi Klienditoe UI suhtleb AD süsteemiga läbi rakenduse sisemise AD-suhtluskihi;

3) peatükis 3.1.1. „Komponentdiagramm“ on komponendi „AD suhtluskiht“ selgituste juures on toodud täiendavalt välja: *AD suhtluskiht - autoriseerimiskiht, mille ülesandeks on tagada klienditoe kasutajate ligipääs rakendusele turvaliselt ja autentitult.*

Eriti viimases punktis on pakkumuses selgesõnaliselt kirjas: *AD suhtluskiht - autoriseerimiskiht, mille ülesandeks on tagada klienditoe kasutajate ligipääs rakendusele turvaliselt ja autentitult*, seega on Hankija väide, et klienditoe kasutajaliidese juures ei ole mingeid viiteid sellele, et just AD kihti kasutatakse autentimiseks väär.

5.10. Vastuses vaidlustusele väidab Hankija, et *Vaidlustaja pakkumus sisaldab pelgalt hankedokumendis sisalduva nõude kordust ning ei kirjelda kuidagi, kuidas Vaidlustaja kavatseb täita nõuet, et „Infosüsteem peab olema liidestatud AD-ga, et seda kasutuslugu realiseerida“.*

Vaidlustaja ei nõustu Hankija väidetega:

1) Vaidlustaja on rõhutanud nõude *Customer support user must be authenticated using Active Directory* täitmise kohustust pakkumuse peatükis 2.2.2.3.1. „Autentimine ja autoriseerimine“ ärireeglina: *Infosüsteem peab olema liidestatud AD-ga, et seda kasutuslugu realiseerida;*

2) antud nõude täitmine tehnilises vaates on kirjeldatud peatükis 3.1.1. „Komponentdiagramm“, kus:

a) diagrammi joonise peal on näidatud, mismoodi Klienditoe UI suhtleb AD süsteemiga läbi rakenduse sisemise AD-suhtluskihi;

b) komponentide selgituste juures on toodud täiendavalt välja: *AD suhtluskiht – autoriseerimiskiht, mille ülesandeks on tagada klienditoe kasutajate ligipääs rakendusele turvaliselt ja autentitult;*

3) antud nõude täitmine töökorralduslikult on kirjeldatud järgmistes peatükkides:

a) 3.2. „Tehnilise lahenduse kasutusele võtu plaan“;

b) 4. „Tööprotsessi lühikirjeldus“;

c) 5. „Projektiplaan“.

5.11. Vastuses vaidlustusele väidab Hankija, et *Hankija on vastanud hankemenetluse käigus esitatud täpsustavatele küsimustele Maa-ameti registriga liidestamise kohta, et kasutada võib Maa-ameti in-ADSi teenust. Sellest vastusest on vaidlustaja teinud järelduse, et X-tee teenust ei pea üldse kasutama. Hankija oli küll öelnud, et in-ADSi võib kasutada, kuid see ainuüksi ei kata kõiki vajadusi. In-ADSi saab kasutada ainult kliendirakenduse (fornt-endi) puhul. Serverirakenduse (back-endi) puhul ei ole hankijale teadaoleval võimalik in-ADSi kasutada. Ka ei ole vaidlustaja lahenduses kirjeldust selle kohta, kuidas in-ADSi kasutatakse serverirakenduse (back-endi) puhul.*

Vaidlustaja ei nõustu Hankija väidetega. Hankija väide, et Maa-ameti registriga suheldes ei ole tuvastatav x-tee suhtlus, mis Maa-ameti päringute puhul on vajalik, ei ole kooskõlas Hankija eelpool nimetatud vastusega ja lähteülesande kirjeldusega. Maa-ameti nõudena on RHAD-is vaid järgmine info: ärireegel (dokumendis „Description Terms of Reference ELV.docx“: *Business requirement: “Customer must only be able to select an address that is provided by registry of Maa-amet.” Business rule: “Address entry must only allow existing Estonian addresses as per the registry of Maa-amet.”*. Täiendavalt on Hankija vastanud hankemenetluse käigus küsimusele: *Kas Hankijal on olemas lokaalne süsteem, mis hoiab ja pakub Maa-ameti aadressi infot võib peab selle info saamiseks liidestama otse Maa-ameti teenusega? järgmiselt: Võib kasutada In-ADS teenust.*

5.12. Hankija väide, et *serverirakenduse (back-endi) puhul ei ole hankijale teadaoleval võimalik in-ADSi kasutada*, ei vasta tõele, kuna teenuse enda dokumentatsioonis: https://inaadress.maaamet.ee/inaadress/pdf/et/in_address_developer_manual.pdf, peatükk 8 on Gazetteer teenuse kirjeldus. See on teenus, mida saab kasutada back-endis. Teenus võimaldab vastuseid saada JSONP, JSON ja ka XML vastusena. In-ADS kasutajaliidese komponent kasutab samuti in-ADS Gazetteer teenust.

Vaidlustaja juhib tähelepanu, et RHAD-ist ega Hankija vastustest ei tule välja, et Hankija eelistab pakkujatelt lahendusi, mis kasutavad in-ADS jaoks x-tee teenust. Hankija on vastanud, et *Hankija oli küll öelnud, et in-ADSi võib kasutada, kuid see ainuüksi ei kata kõiki vajadusi*. Kui Hankija väidab, et see ei kata kõiki vajadusi, siis see näitab, et RHAD on selles osas ebatäpne ning Hankija oleks pidanud RHAD-is täpsustama ja jagama suuniseid kõikidele

pakkujatele, missugust lahendust Hankija soovib näha. Eeldustel põhinevate hinnangute andmine ei ole asjakohane. Pakkujatelt ei saa eeldada sellekohase spetsiifilise info Hankija ootuste teadmist.

5.13. Eeltoodust tulenevalt leiab Vaidlustaja, et hanke lähteülesandes sisaldunud nõuded olid täidetud ning peatükk oleks pidanud saama maksimaalsed, s.t 16 punkti. Juhul, kui Hankijale jäi midagi ebaselgeks, oleks ta pidanud esitama Vaidlustajale täpsustavaid küsimusi, selgitamaks pakkumuse sisu. Antud juhul on Hankija ise möönnud, et lähtus hindepunktide omistamisel eeldusest, mis aga ei olnud tõene.

Hindamiskriteerium 2 „Lahenduse jätkusuutlikkus“ (maksimaalselt 32 punkti, Vaidlustaja pakkumusele omistati 21 punkti)

Autonoomsus (maksimaalselt 8 punkti, Vaidlustaja pakkumusele omistati 4 punkti)

5.14. Hankija on Protokollis märkinud: *Kliendi ja klienditoe rakendused ei ole klasterdatud, mis tekitab SPOFi.*

Vaidlustaja ei nõustu Hankija väitega, et kliendi ja klienditoe rakendused pole klasterdatud. Vaidlustaja on peatükis 3.1.2. „Paigaldusvaade“ esitanud paigaldusvaates lahenduse, mille puhul kliendi ja klienditoe rakendusi serveritakse läbi koormusjaoturi, mis klasterdab kliendi ja klienditoe rakendusi ega tekita SPOF-i. Lisaks on Pakkujat täiendavalt toonud välja selgituse paigaldusvaate diagrammi juurde, kus on kirjas: *Eelpool esitatud diagrammil on näha, et nii mõlemad rakendused kui ka mõlemad andmebaasid on lahendatud eraldi klastritena. Kõik kasutajaliidese (UI) päringud suunatakse proxy koormusjaoturile, mis omakorda suunab valikuliselt päringud rakendusserveritele. Rakendusservereid võib olla 1 kuni n – täpne arv sõltub koormusest ning kliendi nõuetest ja tehnilistest võimalustest.*

Kuna Hankija väide ei ole tõene ning pakkumuses on välja toodud klasterdamine ning pakutud lahenduse ei tekita SPOF-i, oleks Vaidlustaja pakkumus pidanud selles kategoorias saama maksimaalsed 8 hindepunkti.

5.15. Vastuses vaidlustusele märgib Hankija, et *Vaidlustuse 4. leheküljel esitatud järgnev tekst on jällegi uus informatsioon, mida ei ole vaidlustaja lähteülesande lahenduse esitatud: „Pakkuja on peatükis 3.1.2 esitanud paigaldusvaate lahenduse, mille puhul kliendi ja klienditoe rakendusi serveritakse läbi koormusjaoturi, mis klasterdab kliendi ja klienditoe rakendusi ega tekita SPOF-i.“ Kuna eelmises lauses viidatud infot ei olnud vaidlustaja lähteülesande lahenduses märgitud, ei saanud hankija seda hindamisel ka arvesse võtta.*

Vaidlustaja ei ole väitega nõus, vaid leiab, et tegu on selgituste andmise, mitte pakkumuse sisulise muudatusega. Hankija eeldus, et rakenduste serverimisel tekib SPOF on väär, kuna peatükis 3.1.2. „Paigaldusvaade“, on UI rakendused toodud välja pöördumispunktidenä, mis suhtlevad läbi koormusjaoturi.

5.16. Vastuses vaidlustusele väidab Hankija, et *Vaidlustaja lähteülesande lahenduses puudub info, kuidas kasutajaliidese rakendusi serveritakse. Kuna komponentdiagrammis on kasutajaliidese rakendused eraldi komponendid ehk ei ole osa serveri rakendusest, siis on nad järelikult eraldiseisvad tükid ja neid peaks välja andma läbi kasutajaliidese rakenduste klastrit, mida aga ei ole paigaldusdiagrammil serverirakenduste kõrvale toodud. Kuna Vaidlustaja pakkumuses ei ole kasutajaliidese rakenduse serverimine näidatud klasterlahenduses, siis vaidlustuses olev väide, et koormusjaotur annab need rakendused välja, on jällegi uus info, mida ei saa arvesse võtta põhjendamaks SPOFi mitte tekkimist.*

Hankija eeldus, et rakenduste serverimisel tekib SPOF on väär, kuna peatükis 3.1.2. „Paigaldusvaade“, on UI rakendused toodud välja pöördumispunktidenä, mis suhtlevad läbi koormusjaoturi. Seega ei saa Hankija väita, et koormusjaoturi kasutus on uus informatsioon. Kui Hankijale on jäänud arusaamatuks, mismoodi toimib UI rakendus(t)e serverimine, siis oleks Hankija pidanud Vaidlustajalt küsima täpsustavaid küsimusi, mitte lähtuma hindamisel väärdest eeldustest.

Uuendamise tehnoloogiad (maksimaalselt 7 punkti, Vaidlustaja pakkumusele omistati 6 punkti).

Pidev tarne

5.17. Uuendamise tehnoloogiate eest on Vaidlustaja pakkumusele omistatud maksimaalsest võimalikust 7 punktist 6 ning tehtud etteheide pideva tarne puudumise kohta live keskkonda:

Pakkumisest puudub lahendus pideva tarne jaoks kõikidesse keskkondadesse. Pakkumisest on leitav lause: „Alternatiivina saab seadistada ka rakenduse täisautomaatne paigaldus (CD) kõikidesse keskkondadesse.“ Järeldame, et live keskkonda tarneid ei ole pakkumises.

Esitatud järeldus ei ole tõene. Vaidlustaja on peatükis 3.2.3. „Lansseerimine ja pidev tarnimine“ kirjeldanud funktsionaalsuse automaatse paigaldamise erinevatesse keskkondadesse, sealhulgas live keskkonda (kokkuleppel kliendiga).

Vaidlustaja lause *Alternatiivina saab seadistada ka rakenduse täisautomaatne paigaldus (CD) kõikidesse keskkondadesse* ei välista kuidagi live keskkonna tarneid, vaid viitab sellele, et soovi korral saab seda lahendada kas täisautomaatse protsessina (pideva tarnena, *continuous deployment*) või käsitsi tehtava tegevusena vastavalt Hankija soovile. Vaidlustaja on arvestanud mõlema võimaliku lahendusega (tegemist ei ole aga alternatiivse pakkumusega) ja seetõttu ei saa nõustada väitega, et *Pakkumisest puudub lahendus pideva tarne jaoks kõikidesse keskkondadesse*. Pigem sisaldab pakkumus enamat, kui hanke lähteülesandes nõutut, kuna Vaidlustaja on katnud lähteülesandes toodud miinimumnõude ning lisanud ka alternatiivina Hankijale võimaluse sama töö raames ilma täiendava tasuta seadistada täisautomaatne paigaldus (CD) kõikidesse keskkondadesse.

Eeltoodust tulenevalt oleks Hankija pidanud omistama Vaidlustaja pakkumusele maksimaalsed võimalikud 7 hindepunkti.

5.18. Vastuses vaidlustusele märgib Hankija, et hindamisel jäi Hankijale mulje, et pakkumuses automaatselt ei sisaldu täisautomaatne paigaldus ja seetõttu Hankija seda pakutava lahenduse osaks ei lugenud.

Hankija järeldus ei ole tõene. Vaidlustaja leiab, et alternatiivi näol on tegemist lisaväärtusega, mitte nõude täitmata jätmisega. Vaidlustaja on peatükis 3.2.3. „Lansseerimine ja pidev tarnimine“ kirjeldanud funktsionaalsuse automaatse paigaldamise erinevatesse keskkondadesse, sealhulgas live keskkonda (kokkuleppel kliendiga). Alternatiiv ei välista täisautomaatset paigaldust, vaid viitab sellele, et soovi korral saab seda lahendada kas täisautomaatse protsessina (pideva tarnena) või käsitsi tehtava tegevusena vastavalt Hankija soovile. Vaidlustaja on arvestanud mõlema võimaliku lahendusega ja seetõttu ei saa nõustada väitega, et pakkumisest puudub lahendus pideva tarne jaoks kõikidesse keskkondadesse.

Rakenduse olek (maksimaalselt 5 punkti, Vaidlustaja pakkumusele omistati 3 punkti)

5.19. Protokollis on esitatud järgmine põhjendus: *Kuna klienditoe kasutaja autentimine toimub mingil põhjusel läbi API ning äriloogika kihi, siis ei saa ka järeldada, et rakendus on olekuvaba.*

Vaidlustajale teadaolevalt on Hankija antud juhul silmas pidanud olekuvabadust (*stateless*), mis tähendab sideprotokolli, milles seansiteavet ei talletata serveris. Ehk siis seansi andmeid saadetakse kliendi ja vastuvõtja vahel selliselt, et iga edastatud andmepaketti on võimalik käsitleda tervikliku teabena ega ole vajadust teada varasemate sessioonipakettide informatsiooni. Peatükis 2.3.5. „Seansihaldus“ on Vaidlustaja eraldi rõhutanud: *Süsteemi ülesehitus on seansi ehk olekuvaba (stateless)*. Lisaks sellele on Vaidlustaja peatükis 3.1.1. „Komponentdiagramm“ esitanud lahenduse (lahendus on kujutatud komponentdiagrammi joonisena koos vastavate nooltega), mille puhul kliendi UI rakendus kasutaja autentimiseks suunab kasutaja autentimismooduli kasutajaliidesesse, mille edukal autentimisel saab kliendi UI rakendus ajutise token-i, mida seejärel kasutatakse serveri rakenduse API kihi, et pärida kasutaja info autentimismoodulist, mis omakorda konverteeritakse JWT token-iks, mida kasutatakse edaspidiseks suhtluseks. Seega nii klienditoe kui ka klientide autentimine toimub sama loogika alusel (va see osa, et kliendi kasutaja suunatakse alguses eraldi autentimismooduli kasutajaliidesesse) ja seetõttu ei näe Vaidlustaja alust väite, et *klienditoe kasutaja autentimine läbi API ja äriloogika kihi* ei tagaks seda, et rakendus oleks olekuvaba. Eeltoodust tulenevalt oleks Vaidlustaja pakkumusele tulnud antud kategoorias omistada maksimaalsed 5 punkti, kuna muid puudusi Hankija välja ei ole toonud ning eeltoodud põhjustel on Hankija väide alusetu. Pakkumuses sisaldunud lahendus vastab Hankija nõuetele.

5.20. Vastuses vaidlustusele väidab Hankija, et *Vaidlustaja kirjeldab vaidlustuse 6. lehekülje teises lõigus rakenduse olekut märkides mh: „Seega nii klienditoe kui ka klientide autentimine toimub sama loogika alusel (va see osa, et kliendi kasutaja suunatakse alguses eraldi autentimismooduli kasutajaliidesesse)[---]. Viidatud informatsiooni ei ole vaidlustaja lähteülesande lahenduses. Vaidlustaja lahenduses oleva info põhjal ei ole võimalik tuvastada, et nii klienditoe kui klientide autentimine toimib sama loogika alusel.*

Vaidlustaja ei ole nõus väitega, et viidatud informatsioon ei ole Vaidlustaja lähteülesande

lahenduses, kuna pakkumuse peatükis 3.1.1. „Komponentdiagramm” on välja toodud, et nii kliendi UI kui ka klienditoe UI mõlemad pöörduvad sama äriloogikakihi poole, mis omakorda on ühenduses nii olemasoleva autentimismooduliga kui ka AD süsteemiga (viimane on läbi AD suhtluskihi, mis on välja toodud ka selgitavates kommentaarides komponentdiagrammi komponenti loetelus).

5.21. Vastuses vaidlustusele väidab Hankija, et kuna vaidlustaja lähteülesande lahenduses ei olnud võimalik tuvastada, et klienditoe rakendus hakkab kasutama autentimisel JWT tokenit, siis ei saanud vaidlustaja lahenduses oleva info põhjal teha järeldust, et rakendus on olekuvaba. Isegi kui oleks JWT tokenit mainitud, siis see üksi ei näita, et rakendus on olekuvaba. Sel juhul oleks pidanud olema vaidlustaja lahenduses ja kirjeldus sellest, kuidas autentimine ja suhtlusjadad (flow-d) toimuvad.

Vaidlustaja ei ole nõus väitega, et lähteülesande lahenduses ei olnud võimalik tuvastada, et klienditoe rakendus hakkab kasutama autentimisel JWT tokenit. Vaidlustaja pakkumuse peatükis 2.3.5. „Seansihaldus” on kirjeldatud, et JWT token luuakse kas läbi autentimismooduli või autentides kasutades AD tunnuseid. Lisaks on peatükis 2.2.2.3.1. „Autentimine ja autoriseerimine”, kus on kirjeldatud klienditoe kasutaja autentimine, välja toodud AD-ga autoriseerimine. Täiendavalt on peatükis 3.1.1. „Komponentdiagramm” komponendi AD suhtluskiht selgituste juures kirjas: *AD suhtluskiht – autoriseerimiskiht, mille ülesandeks on tagada klienditoe kasutajate ligipääs rakendusele turvaliselt ja autenditult.*

Vaidlustaja on ka eraldi rõhutanud kavandatava lahenduse olekuvabadust, mis on kirjas ka peatükis 2.3.5. „Seansihaldus”, mis algab lausega *Süsteemi ülesehitus on seansi ehk olekuvaba.* Sellega on Vaidlustaja võtnud endale kohustuse lahenduse realiseerimisel tagada vastava ärinõude täitumist.

Rakenduse kvaliteet (maksimaalselt 5 punkti, Vaidlustaja pakkumusele omistati 1 punkt)

5.22. Protokollis on etteheide: *Tänapäevasem viis oleks kasutada gatewayd, et suhtluskihid ei oleks rakenduse osad.*

RHAD-is puudub nõue, et tuleb kasutada *gateway*-d. Tänapäeval esineb väga palju erinevaid lähenemisi kuidas suhtluskihti realiseerida. Kuna RHAD-is pole Hankija välja toonud nõuet *gateway* eraldamiseks, siis on Vaidlustaja lähtunud enamlevinud praktikatest ja varasematest kogemustest, mille puhul on suhtluskihid rakenduse osad. RHAD-ist ei nähtunud, et suhtluskihid oleksid keerulised (ehk sisaldaks äriloogikat), mistõttu ei ole Vaidlustaja tõstnud neid eraldi välja *gateway*’na. Vaidlustaja on järginud modernset tarkvara disainimustrit, mille puhul on eraldatud äriloogika kihist erinevad suhtluskihid.

5.23. Vastuses vaidlustusele väidab Hankija, et *gateway* kasutamatajätmine on aegunud praktika ja tekitab tulevikus tööd juurde. Kui väline rakendus on maas, siis *gateway*’ta on ka Hankija rakendus maas. Kui väline rakendus muutub, siis peab ka Hankija rakendust muutma. Vaidlustaja ei ole Hankija väidetega nõus, kuna Hankija väide, et *kui väline rakendus muutub, siis peab ka Hankija rakendust muutma* ei muuda sisulist tööd, kuna *gateway* kasutamiseiga tuleks täiendavalt muuta sellisel juhul *gateway*’d. Seega sisuline tegevus ja töö jääb samaks, olenemata, kas rakenduste vahel on eraldi *gateway* või mitte. Teadmata Hankija spetsiifilisi vajadusi, on väga keeruline antud juhul hinnata kumma lahenduse puhul (*gateway* või *gateway*-ta) on vajamineva töö teostamine ajamahukam ja kulukam. Kui Hankija ei ole välja kirjutanud sisulist vajadust võimaliku lahenduse osas ega neid nõudeid täpsemalt kirjeldanud RHAD-is, ei saa eeldada Vaidlustajalt vastava info või spetsiifilise teadmise olemasolu nõuda.

5.24. Väide, et *kui väline rakendus on maas, siis gateway*’ta on ka Hankija rakendus maas, ei ole tõene, kuna *gateway*’ta saab rakendus vea, mitte ei ole kättesaadav, s.t rakenduste töö võib olla häiritud ja mingid andmed liiguvad hiljem kui rakenduste tavapärane töö on taastatud. Kui *gateway*’st vastust ei tule, on rakenduste töö igal juhul häiritud. Seega ei saa kõike eelnevat vältida pelgalt ühe täiendava rakenduse (*gateway*) juurde toomisega süsteemi. Väliste süsteemidega suhtluse puhul tuleb hallata väliste rakenduste vastamist selliselt, kus väliste rakenduste mitte vastamine (päring(ud) ei tagasta vastust) mõjutaks sisemisi rakendusi minimaalselt, jättes tööle kõik muud mittesõltuvad sisemiste rakenduste osad ehk teisisõnu sisemised rakendused töötavad kitsendatud funktsionaalsusega.

5.25. Hankija poolt vaidlustusmenetluses välja toodud nõudele *gateway*, ei viita ükski hankedokument. Seega ei saa Hankija jagada hinnanguid sellest tulenevalt, mis Hankijale endale soodsaim on. Kui Hankija ei ole suutnud kõiki nõudeid selgesõnaliselt välja kirjutada,

siis see näitab, et RHAD selles osas on ebatäpne ning Hankija oleks pidanud RHAD-is täpsustama ja jagama suuniseid kõikidele pakkujatele, missugust lahendust Hankija soovib näha ning mida Hankija silmis tähendab *modernsete muustrite kasutamine*. Eeldustel põhinevate hinnangute andmine ei ole asjakohane.

5.26. Hindamiskriteeriumide kohaselt saab 5 punkti pakkumus, kus on loetletud *code standards, unit, integration, UI and functional tests, modern patterns*, 3 punkti saab pakkumus, kus sisalduvad *unit, integration, UI and functional tests* ja 1 punkti saab pakkumus kus sisaldub vaid *code standards*. Hankija on asunud seisukohale, et Vaidlustaja on täitnud vaid ühe punkti väärtuses nõudeid. See ei vasta tõele, kuna pakkumus sisaldab kõiki viie punkti kategoorias loetletud elemente. Näiteks on:

1) unit testid kirjeldatud pakkumuse peatükis 3.2.1. „Arendusmetoodika” alampunktis „Süsteemaatiline testimine”;

2) integration testid on kaetud peatükis 3.2.4.1. „Funktsionaalne testimine” alampunktis 3, kus on kirjeldatud automaatne testimine, mille puhul Vaidlustaja on arvestanud ka integratsiooni testidega;

3) UI testid on kirjeldatud pakkumuse peatükkides: 3.2.4.4. „Üldine kasutajaliidese testimine”, 3.2.4.3. „Kasutatavuse testimine”, 3.2.4.1. „Funktsionaalne testimine” ja 3.2.4.5. „Turvatestimine”;

4) functional testid on kaetud pakkumuse peatükis 3.2.4.1. „Funktsionaalne testimine”. *Code standards*-ite olemasolu on Hankija ise möönnud pakkumusele ühe punkti omistamisega.

Eeltoodust tulenevalt on Vaidlustaja seisukohal, et Protokollis sisalduva põhjenduse alusel on ebakorrektna vähendada Vaidlustaja punkte antud kategoorias ning pakkumusele oleks tulnud omistada maksimaalsed 5 punkti.

5.27. Vaidlustaja ei nõustu Hankija väidetega vastuses vaidlustusele, et *unit testid on vaidlustaja lahenduses näidatud ainult back-endile (serverirakendusele) aga fornt-endi (kliendirakenduse) osas unit teste ei ole kirjeldatud. Seega pole ka unit testid tagatud, mistõttu ei saa vaidlustaja lahendusele määrata isegi 3 väärtuspunkti*.

Kuna back-endi osa on unit testidega kaetud, ei saa Hankija väita, et unit testid pole tagatud. Lähteülesandes ei olnud ka välja toodud täpsustusi, mis ulatuses Hankija eeldab rakenduste unit testidega katmist. Kuna suurema osa infosüsteemi funktsionaalsusest realiseeritakse back-endis, siis on ka back-endi unit testidega kaetud suurem (peaaegu terve) osa infosüsteemist. Seega ei saa Hankija väita, et pakkumusest puuduvad unit testid. Kui unit testide maht mõjutab hindamispunktide väärtust, siis oleks pidanud seda ka hindamiskriteeriumites välja tooma. Paraku lähteülesandes ainukeseks nõudeks oli unit testide olemasolu. Lisaks on Vaidlustaja oma pakkumuses pakkunud front-endi funktsionaalsuse katmist automaattestidega.

5.28. Vaidlustaja pakkumuse maksumus oli 350 000 eurot ning Hankija avaldatud andmete kohaselt oli see teiste pakkujatega võrreldes kõige madalam, saades seega hindamiskriteeriumide kohaselt maksimaalsed väärtuspunktid ehk 40 punkti. Juhul, kui Vaidlustaja saaks pakkumuse hindamise tulemusena maksimaalsed punktid, oleks Vaidlustaja edukas pakkuja pärast Hankija poolt kõrvaldamiste aluste kontrolli läbiviimist.

6. Hankija, **Eesti Energia AS**, vaidleb vaidlustusele vastu (Hankija vastus esitati 03.12.2020 kirjaga nr KA-JUR-1/333-3 ja 14.12.2020 kirjaga nr KA-JUR-1/333-8) ning palub jätta selle rahuldumata alljärgnevatel põhjustel.

6.1. Hankija on õigesti hinnanud Vaidlustaja lähteülesande lahenduse kvaliteeti ning andnud sellele väärtuspunkte. Hankija antud punktide põhjendused on asjakohased, vastavad lähteülesande hindamiskriteeriumide kirjeldusele ja Vaidlustaja pakkumusele.

6.2. Vaidlustaja esitab vaidlustuses kirjeldusi ja põhjendusi tema lähteülesande lahenduse toimimise kohta, kuid need põhjendused ja kirjeldused puuduvad Vaidlustaja lähteülesande lahenduses, välja arvatud üksikud otseselt viidatud laused. Seega püüab Vaidlustaja vaidlustusega täiendada oma lähteülesande lahendust uute kirjelduste ja põhjendustega. Hankija ei saanud vaidlustuses esitatud infot arvestada hindamise otsuse tegemisel.

6.3. Vaidlustaja hinnangul on Hankija põhjendused üles ehitatud eeldamistele ja tõlgendamistele, mis pole hankemenetluses lubatud. Igasuguse teksti, sh lähteülesande lahenduse, lugemisele kaasneb selle tõlgendamine. Hankija ei ole Vaidlustaja lähteülesannet tõlgendanud meelevaldselt, vaid on lähtunud ainult sellest, mis oli selles esitatud. Hankija kasutas hindamisel sõnu *hankija järeldab* olukorras, kus Hankija hindas, kas ja kuivõrd on mingi kvaliteedi hindamiskriteerium täidetud. Hindamine eeldabki hindamiskomisjoni poolt järeldustele jõudmist.

6.4. Hankija püstitas pakkujatele ülesande, et kontrollida pakkujate võimekust disainida arhitektuuri vastavalt ette antud nõuetele. Hinnati nii lahenduse tekstilist osa kui ka teostusjooniseid (komponentdiagramm, paigaldusvaade). Vaidlustaja on pakkumuses mitmel korral nimetanud lahendusi, mida on jätnud teostusjoonistel realiseerimata. See on võrdväärne automüügi kuulutusega, kus on kirjas automaatkäigukast, kuid jooniselt on manuaalkäigukast. Kohatu on vaidlustusmenetluses selgitamine, et manuaalkäigukasti sisse oli tegelikult planeeritud automaatkäigukast ning et hankija oleks pidanud selgitusi küsima, mitte eeldama, et vaidlustaja on jätnud mingi kriteeriumi täitmata.

6.5. Asjakohane pole Vaidlustaja etteheide, et Hankija ei saanud aru, mida oli tegelikult mõeldud. Kui see, mida tegelikult mõeldi, ei kajastu üheselt arusaadavalt esitatud pakkumusest, siis tuleb tsiviilseadustiku üldosa seaduse § 75 lg 1 teise lause kohaselt pakkumust tõlgendada nii nagu Hankijaga sarnane mõistlik isik oleks seda samadel asjaoludel teinud.

6.6. Lähteülesande lahendamiseks pidi Vaidlustaja esitama kiire internetiühenduse rakendusinfosüsteemi arenduse arhitektuurilise lahenduse, kus on kaetud ka tehnoloogiline pool, sealhulgas raamistik ja info, mis puudutab komponentide kasutamist (dokument „Lähteülesande kirjeldus“/“Description of the Terms of Reference“, lk 1). Kiire internetiühenduse rakendusinfosüsteemi arenduse arhitektuuriline lahendus pidi sisaldama mh:

1) kirjeldust, kuidas luuakse arendust töökorralduslikus ning tehnilises vaates (hankedokument „Lähteülesande hindamiskriteeriumid“, lk 1);

2) arhitektuurilisi diagramme, kus iga komponendi eesmärk pidi olema detailselt kirjeldatud (märksõnad ilma kirjelduseta pole vastuvõetavad) (hankedokument „Lähteülesande kirjeldus“/“Description of the Terms of Reference“, lk 1).

Seega, kui ülesandeks oli kirjeldada detailselt iga komponendi eesmärki, ei saanud Hankija eeldada, et komponent teeb midagi, mille tegemist pole kirjeldatud. Kui lähteülesande lahenduses puudub info arenduse loomise töökorralduslikust või tehnilisest vaatest, siis ei saa Hankija eeldada, kas ja kuidas töökorralduslik või tehniline lahendus on kavandatud.

6.7. Kuna lähteülesande lahendusena tuli esitada arhitektuurilise lahenduse kirjeldus koos komponentide eesmärkide detailse kirjeldusega, pidi Vaidlustajale olema arusaadav, et temalt oodatakse detailset kirjeldust. Seega võis ka Hankija lähteülesande hindamisel lähtuda eeldusest, et selline ongi Vaidlustaja detailne lahendus esitatud lähteülesandele ega pidanud eeldama, et Vaidlustaja jättis mingid detailid lahti kirjutamata. Isegi kui ta jättis, siis oli see tema valik.

6.8. Hankija ei pea pakkujaid ärgitama, et nad esitaksid piisavalt vajalikku ja õiget infot, mille põhjal saaks neile hindamisel määrata maksimaalsed punktid. Hankija kohtles kõik pakkujaid võrdselt. Lähteülesande kirjeldus oli kõigi jaoks ühesugune ja kättesaadav ning Hankija hindas kõiki lähteülesande lahendusi selliselt nagu need olid esitatud, laskmata pakkujatel neid tagantjärei täiendada. Kui Hankija oleks hakanud paluma pakkujatel esitada maksimaalsete punktide saamiseks puuduvat infot (või täiendavaid selgitusi, mis muudaks esitatud lahenduse terviklikuks ja kõigile hindamiskriteeriumitele vastavaks), ei oleks lähteülesande andmisel mingit mõtet. Kuna kõik pakkujad teeksid siis korrekture, kuni saaks öelda, et kõik kriteeriumid on täidetud.

6.9. Hankija eesmärk on hankida kvaliteetset arendustööd iseseisvalt pakkujalt, kellele Hankija ei pea täpselt ette ütleva, kas ja kuidas kvaliteeti tagada. Selleks oligi antud lähteülesanne, mille lahenduse puhul hinnatigi pakkujate oskust lahendust detailselt planeerida ja olulisi kitsaskohti ette näha.

6.10. Hankija on Vaidlustaja lähteülesande lahendust hinnanud objektiivselt, mõtlemata sinna juurde detaile ja seoseid, mida seal polnud. Kui Hankija oleks ise juurde mõelnud puudu olevaid põhjendusi ja seoseid, oleks ta sellega Vaidlustaja lahendust ise mõtteliselt täiendanud ja andud talle põhjendamatu eelise teiste pakkujate ees, kes olid ise oma lahenduses vajalikud seosed ja kirjeldused terviklikult ja loogiliselt esitanud.

Lähteülesande kvaliteeti hinnati nelja hindamiskriteeriumi alusel. Vaidlustaja vaidlustas hindamiskriteeriumite 1 ja 2 alusel saadud punktide õigsuse.

Hindamiskriteerium 1

6.11. Hindamiskriteeriumiga 1 hinnatakse lahenduse vastavust püstitatud ülesandele: kas arhitektuuriline lahendus katab kõik nõutud funktsionaalsused. Maksimaalselt oli võimalik saada 16 väärtuspunkti, kui pakutud lahendus toetab kõigi äriliste funktsionaalsuste realiseerumist. Vaidlustaja leiab, et tema lahendus oleks pidanud saama maksimaalsed 16 väärtuspunkti.

AD-ga autentimine

6.12. Vaidlustaja märgib vaidlustuses, et on *pakkumuses pakkunud lahendust, mille puhul klienditoe kasutaja (kes kasutab süsteemi läbi kasutajaliidese) logib sisse süsteemi domeenikontoga, kasutades selleks rakendusesisest AD suhtluskihti (liidestust), mis tagab ka Hankija vastava nõude täitmise „Customer support user must be authenticated using Active Directory“*. Väide ei ole õige, kuna seda Vaidlustaja pakkumuses ei olnud.

Pakkumuses pole öeldud, et Vaidlustaja on klienditoe kasutajaliidese rakendusele AD-ga autentimise lisanud läbi rakenduses oleva AD suhtluskihi. Vaidlustaja lahenduses on kliendi kasutajaliidese rakendusel toodud välja liidestus autentimismooduliga, aga klienditoe kasutajaliidese rakenduse puhul see puudub. Pakkumuse joonisel (Võrguteenuste digitaliseerimise valdkonna arendustööd, Pakkumus, lk 12) on toodud välja, et on olemas *AD suhtluskiht*, aga klienditoe kasutajaliidese juures ei ole mingeid viiteid sellele, et just AD kihti kasutatakse autentimiseks. Hankija ei saanud selle kasutamist ka eeldada, kuna Vaidlustaja ülesandeks oli kõigi komponentide eesmärgi detailne kirjeldamine.

Vaidlustaja pakkumuses olev lause: *Infosüsteem peab olema liidestatud AD-ga, et seda kasutuslugu realiseerida* on sisuliselt hankedokumendis oleva nõude kordus, mis ei kirjelda, kuidas Vaidlustaja kavatses seda nõuet täita. Lähteülesandeks oli aga just esitada arenduse arhitektuuriline kirjeldus töökorralduslikus ja tehnilises vaates.

6.13. Vaidlustaja toob vaidlustuses välja, et Hankija on vastanud hankemenetluse käigus esitatud täpsustavatele küsimustele Maa-ameti registriga liidestamise kohta, et kasutada võib Maa-ameti in-ADS teenust. Sellest vastusest on Vaidlustaja teinud järelduse, et X-tee teenust ei pea üldse kasutama. Hankija oli küll öelnud, et in-ADSi võib kasutada, kuid see ainuüksi ei kata kõiki vajadusi. In-ADSi saab kasutada ainult kliendirakenduse (*fornt-endi*) puhul. Serverirakenduse (*back-endi*) puhul ei ole Hakijale teadaoleval võimalik in-ADSi kasutada. Ka ei ole Vaidlustaja lahenduses kirjeldust selle kohta, kuidas in-ADSi kasutatakse serverirakenduse (*back-endi*) puhul.

6.14. Vaidlustaja väitel tema *pakkumuses on kirjeldatud, kuidas on plaanis täita nõuet „Customer support user must be authenticated using Active Directory“*, viidates pakkumuse peatükkidele 2.2.2.3.1. ja 3.1.1.

Vaidlustaja selgitas, et *AD suhtluskiht – autoriseerimiskiht, mille ülesandeks on tagada klienditoe kasutajate ligipääs rakendusele turvaliselt ja autenditult* on vastuoluline, kuna autoriseerimiskiht ei taga autentimist. Autentimine on isikusamasuse kontrollimine. Autoriseerimine on autenditud isikule ligipääsu lubamine piiratud ligipääsuga andmeolemitele. Hankija hindas autentimist, mitte autoriseerimist.

6.15. Ka Vaidlustaja muud väited ei võimalda tõsta Vaidlustaja pakkumusele antud punkte, kuna Vaidlustaja on loonud olukorra, kus komponentdiagrammil välja pakutud arhitektuuriline lahendus tekitaks rakendusse tõsise turvavea. Vaidlustaja on pakkumuse p-s 3.2.4.5 öelnud, et ta kasutab OWASP-i standardeid, kuid klienditoe rakenduse projekteerimisel on ta autentimise osas ise eiranud OWASP-i standardeid. Vaidlustaja lahenduses on eksitud järgmiste OWASP-i punktide vastu:

1) p 1.2.2, mille kohaselt peaks komponentide vaheline kommunikatsioon olema autenditud. Vaidlustaja pakkumuses ei ole seda näiteks Klienditoe rakendusel, kuna

diagrammil ei ole viidet klienditeo rakendusest autentimismoodulile;

2) p 1.2.4, mille kohaselt kõik autentimise osad peaksid olema implementeeritud konsistentselt. Vaidlustaja lahenduses töötab aga kõikide komponentide autent erisuguselt. Kliendi rakendus töötab autendimooduliga. Klienditeo rakendus „töötab“ AD-ga ja toimub erisugune „autentimine“, mis pakkumuses on märgitud autoriseerimisena. Lisaks, serverirakendus ja maksetemoodul töötab veel kolmandat moodi autentimisega. Kuna kõik on erinevalt autenditud, siis on suur tõenäosus, et võidakse leida turvaauk, kust pahatahtlikult sisse pääseda;

3) p-st 1.5.2 tuleneb, et kui rakendust ei saa usaldada (nt JavaScripti rakendused), siis peaks kontrollima, kas sellisest rakendusest tulenevad päringuid ei ole kuidagi muudetud. Kui seda ei ole võimalik teha, siis peaks kasutama krüpteerimist. See kehtib ka AD autentimise puhul, kuna kasutatakse kasutajanime ja parooli. Ehk Vaidlustaja oleks pidanud kasutama AD puhul krüpteerimist, kuid selle kasutamist pole Vaidlustaja pakkumuses mainitud;

4) p 2.1.7, mille kohaselt ei tohiks lubada sisestada enamlevinud häkitud parooli ja paroolide saatmine peaks olema krüpteeritud. Vaidlustaja pakkumuses puuduvad viited näiteks TLS (Transport layer security) olemasolule, ehk ei ole infot, kuidas andmeid kliendi ja serveri vahel liigutatakse.

6.16. Hankija jääb seisukohale, et Vaidlustaja lähteülesande lahenduses puudub piisav info, et teha järeldust kõigi funktsionaalsuste täitmise kohta. Vaidlustuses esitatud täiendavat informatsiooni Vaidlustaja esitatud lahenduses polnud. Seega ei saanud Hankija seda otsuse tegemisel arvesse võtta. Seetõttu ei saanud ka Hankija hindamiskriteeriumi 1 osas Vaidlustaja lahendusele maksimaalseid väärtuspunkte anda. Funktsionaalsuste tagamine on Vaidlustaja lähteülesande lahenduses kirjeldatud osaliselt ning seega on hindamiskriteeriumi 1 osas määratud õiguspäraselt 8 väärtuspunkti.

Hankija mõõnab, et tõepoolest ei ole enam vajalik x-tee teenuse kasutamine Maa-ameti aadressandmete pärimiseks. Vaatamata sellele ei muutu Vaidlustaja lahendusele antud punktide arv, kuna kasutajatoe rakenduse kasutajate autentimist ei ole võimalik komponentdiagrammil viidatud kujul realiseerida ilma rakenduse turvalisust ohtu seadmata.

Hindamiskriteerium 2 – lahenduse jätkusuutlikus

Autonoomsus

Kasutajaliidese rakenduse suhtlus

6.17. Seoses kasutajaliidese rakendusega vaidlustuses esitatud tekst: *Pakkuja on peatükkis 3.1.2 esitanud paigaldusvaate lahenduse, mille puhul kliendi ja klienditeo rakendusi serveeritakse läbi koormusjaoturi, mis klasterdab kliendi ja klienditeo rakendusi ega tekita SPOF-i* on uus informatsioon, mida ei ole Vaidlustaja lähteülesande lahenduses esitatud. Kuna seda infot ei olnud Vaidlustaja lähteülesande lahenduses märgitud, ei saanud Hankija seda hindamisel ka arvesse võtta.

6.18. Vaidlustaja lähteülesande lahenduses puudub info, kuidas kasutajaliidese rakendusi serveeritakse. Kuna komponentdiagrammis on kasutajaliidese rakendused eraldi komponendid ehk ei ole osa serverirakendusest, siis on nad järelikult eraldiseisvad tükid ja neid peaks välja andma läbi kasutajaliidese rakenduste klatri, mida aga ei ole paigaldusdiagrammil serverirakenduste kõrvale toodud. Kuna Vaidlustaja pakkumuses ei ole kasutajaliidese rakenduse serveerimine näidatud klasterlahenduses, siis vaidlustuses olev väide, et koormusjaotur annab need rakendused välja, on jällegi uus info, mida ei saa arvesse võtta põhjendamaks SPOF-i mitte tekkimist.

6.19. Vaidlustaja lahenduse paigaldusvaate joonisel on selgelt välja toodud „Kliendi UI rakendus“ ja „Klienditeo UI rakendus“, mis asetsevad enne koormusjaoturit, seega ei ole need klasterdatud ja koormuse jagamist ei toimu. Paigaldusvaate joonisel ei ole ka tuvastatav, et läbi koormusjaoturi toimuks UI rakenduste serveerimine.

6.20. Vaidlustaja toob välja, et UI rakendused on paigaldusvaates välja toodud pöördumispunktidenäna. Hankija on nõus, et UI-le ligipääsemiseks on tõepoolest pöördumispunkti kui veebiaadressi vaja. Sellegi poolest on vajalik rakenduse majutamine serveri instantsil, mis omab pöördumispunkti aadressi, kus vastav UI rakendus serveeritakse. Joonisel ei ole välja toodud, et UI rakendused oleks klasterdatud ja on seega SPOF-iks.

Uuendamise tehnoloogiad

Pidev tarne

6.21. Uuendamise tehnoloogiate eest oleks võinud saada maksimaalsed 7 väärtuspunkti, kui pakutavas lahenduses oleks olnud ka täisautomaatne paigaldus (CD). Vaidlustaja pakkumuses on märgitud: *Alternatiivina saab seadistada ka rakenduse täisautomaatne paigaldus (CD) kõikidesse keskkondadesse*. Kuna kirjas on, et *alternatiivina saab seadistada*, jäi mulje, et pakkuja esitatud lahendus seda alternatiivi automaatselt pakutavas lahenduses ei sisalda, mistõttu ei lugenud Hankija seda ka pakutava lahenduse osaks. Pakkumuses peaks olema esitatud kindel lahendus, mida pakutakse, mitte väited, et saab nii või teisiti.

Lausega *Alternatiivina saab seadistada ka rakenduse täisautomaatne paigaldus (CD) kõikidesse keskkondadesse* on Vaidlustaja esitanud lihtsalt võimaluse, mitte konkreetse pakkumuse. Lähteülesande kohaselt oleks Vaidlustaja pidanud täisautomaatset paigalduslahendust ka kirjeldama. Seda aga Vaidlustaja ei teinud. Ainuüksi kriteeriumi nimetamine, kirjeldamata seejuures, kuidas seda lahenduses ellu viiakse, ei andnud hindamisel punkte.

Rakenduse olek

6.22. Vaidlustaja kirjeldab vaidlustuses rakenduse olekut märkides mh: *Seega nii klienditoe kui ka klientide autentimine toimub sama loogika alusel (va see osa, et kliendi kasutaja suunatakse alguses eraldi autentimismooduli kasutajaliidesesse)[---]*. Eeltoodud informatsiooni Vaidlustaja lähteülesande lahenduses ei ole. Vaidlustaja lahenduses oleva info põhjal ei ole võimalik tuvastada, et nii klienditoe kui klientide autentimine toimib sama loogika alusel.

Kuna Vaidlustaja lähteülesande lahenduses ei olnud võimalik tuvastada, et klienditoe rakendus hakkab kasutama autentimisel JWT tokenit, siis ei saanud Vaidlustaja lahenduses oleva info põhjal teha järeldust, et rakendus on olekuvaba. Isegi kui oleks JWT tokenit mainitud, siis see üksi ei näita, et rakendus on olekuvaba. Sel juhul oleks pidanud olema Vaidlustaja lahendus ja kirjeldus sellest, kuidas autentimine ja suhtlusjadad (flow-d) toimuvad.

Seega on oleku eest õiguspäraselt määratud 3 väärtuspunkti.

6.23. Vaidlustaja on oma täiendavas seisukohas öelnud, et: *pakkumuse peatiükis 3.1.1 Komponentdiagramm on välja toodud, et nii kliendi UI kui ka klienditoe UI mõlemad pöörduvad sama ärioloogikakihi poole, mis omakorda on ühenduses nii olemasoleva autentimismooduliga kui ka AD süsteemiga (viimane on läbi AD suhtluskihi, mis on välja toodud ka selgitavates kommentaarides komponentdiagrammi komponenti loetelus)*.

Vaidlustaja pakkumuses oli aga rakenduse oleku kohta p-s 2.3.5 öeldud, et: *Süsteemi ülesehitus on seansi ehk olekuvaba (stateless). Süsteemi sisenedes läbi autentimismooduli või kasutades AD tunnuseid luuakse JWT (JSON Web Token), mis saadetakse tagasi kasutaja veebilehitsejale*.

Esiteks on need kaks Vaidlustaja väidet vastuolulised, kuna Vaidlustaja pakkumuses toimus kliendi rakenduse autentimine eraldi autentimismoodulis ehk kõigepealt suunati ta eraldi rakendusse autentima ja siis sealt tuli tagasi JWT token, millega sai klient autenditult päringuid teha serverirakenduse vastu. Vaidlustaja vaidlustusmenetluses esitatud väite kohaselt viib autentimist läbi nüüd hoopis ärioloogika kiht, mis kasutab autentimismoodulit, ehk ei kasutata enam olekuvaba autentimiseks vajaliku ümbersuunamist rakendusest autentimismooduli vastu ja sealt tagasi. Sellises olukorras kaob suure tõenäosusega olekuvabadus ära, kuna ei ole enam võimalik standardi põhist autentimist teha, mis on vajalik JWT kättesaamiseks. Teiseks on Vaidlustaja täiendavas seisukohas toodud väide täiendav informatsioon pakkumuse kohta ning seejuures on see Vaidlustaja kahjuks, kuna kinnitab, et see rakendus ei ole olekuvaba. Eelnevast tulenevalt jääb mulje, et Vaidlustaja ei tea, mida tähendab olekuvaba rakendus.

Vaidlustaja on oma täiendavas seisukohas esitanud vastuväite, mille on koostanud osalistest lausetest terve pakkumuse ulatuses ning ainult ütleb, et rakendus on olekuvaba, kuid ei kirjelda pakkumuses ega ka vaidlustusmenetluses, kuidas ta seda nimetatud tehnoloogiate abil saavutada kavatseb. Hankija hinnangul ei ole komponentdiagrammil kirjeldatud viisil võimalik saavutada rakenduse olekuvabadust.

Rakenduse kvaliteet

6.24. Vaidlustaja lahendus sai kvaliteedi osas 1 punkti. Vaidlustaja hinnangul oleks ta pidanud saama maksimaalsed 5 väärtuspunkti.

Hankija ei nõustu Vaidlustaja väitega, et lahenduses *gateway* kasutamata jätmine on kooskõlas modernse praktikaga. Moderne muster lähtub tänapäevastest tehnoloogiast ja arenduspraktikatest. *Gateway* kasutamatajätmine on aegunud praktika ja tekitab tulevikus tööd juurde. Kui väline rakendus on maas, siis *gateway*'ta on ka Hankija rakendus maas. Kui väline rakendus muutub, siis peab ka Hankija rakendust muutma. Seda kõike saaks vältida *gateway* kasutamisega.

Lisaks, *unit* testid on Vaidlustaja lahenduses näidatud ainult *back-endile* (serverirakendusele) aga *front-endi* (kliendirakenduse) osas *unit* teste ei ole kirjeldatud. Seega pole ka *unit* testid tagatud, mistõttu ei saa Vaidlustaja lahendusele anda isegi 3 väärtuspunkti.

6.25. Tänapäevaste rakenduste disainimisel kasutatakse *gateway*/*anti-corruption layer*it selleks, et vältida katkestusi rakenduse töös, kui välised süsteemid peaksid muutuma või kui muutub sisemise süsteemi suhtlusprotokollid. Hankija ei muuda sellega oma algseid nõudeid, vaid tõi välja võimaluse, kuidas oleks olnud võimalik modernsel viisil rakendus üles ehitada. Vaidlustaja ei ole kirjeldanud lahenduse tekstis ega kujutanud joonistel komponente, mis tagavad väliste ühenduste töötamise. Vaidlustaja vaidleb sisuliselt tehtava töö mahu üle *gateway*'ga või *gateway*'ta. Antud kontekstis ei ole nii oluline sisulise töö maht. Oluline on see, milliseid arhitektuurseid komponente on kasutatud, et tagada sõltumatus kolmandate osapoolte muudatustest. Komponentdiagrammil on rakenduse sees kujutatud „suhtluskiht“, kuid selle komponendi toimimise osas puudub kirjeldus, mis selgitaks, kuidas vastav komponent seda funktsiooni täidaks.

6.26. Vaidlustaja möönab, et ei pakkunud oma lahenduses *unit* teste *front-endile* (kliendirakendusele), kuid leiab, et see ei oma tähtsust. Hankija ei nõustu sellega. See on võrreldav olukorraga, kus testitakse vaid auto tagarattaid, aga esirattad jäetakse testimata ning väidetakse, et kuna eraldi ei ole öeldud, et esirattaid peab ka testima, siis on testimise nõue täidetud.

7. Vaidlustusmenetluse kolmanda isikuna kaasatud **RingIT OÜ** vaidlustusmenetluses seisukohti ei esitanud.

VAIDLUSTUSKOMISJONI PÕHJENDUSED

8. Vaidlustaja taotleb Hankija otsuse kehtetuks tunnistamist, millega tunnistati edukaks RingIT OÜ pakkumus. Vaidlustaja on seisukohal, et pakkumuste hindamisel hindamiskriteeriumi „Lähteülesande lahenduse kvaliteet“ alusel on Hankija Finestmedia AS-i pakkumusele omistanud põhjendamatult 41 punkti, kuigi Vaidlustaja hinnangul oleks seda tulnud hinnata selle kriteeriumi alusel maksimaalselt võimaliku 60 punktiga. Juhul, kui Vaidlustaja väited oleksid õiged, oleks Finestmedia AS-i pakkumus pidanud saama kokku 100 punkti (pakkumuse maksumuse kriteeriumi alusel 40 punkti ning hindamiskriteeriumi „Lähteülesande lahenduse kvaliteet“ alusel 60 punkti), millisel juhul oleks RingIT OÜ pakkumuse (mida Hankija on hinnanud 96,54 punktiga - pakkumuse maksumuse kriteeriumi alusel 38,54 punktiga ning hindamiskriteeriumi „Lähteülesande lahenduse kvaliteet“ alusel 58 punktiga) asemel tulnud tunnistada edukaks Vaidlustaja pakkumus.

Eeltoodust järeldub, et juhul, kui Vaidlustaja pakkumus on hindamiskriteeriumi „Lähteülesande lahenduse kvaliteet“ alusel (lähteülesande lahenduse eest) saanud õiguspäraselt vähem, kui 56,54 punkti, ei osutuks Vaidlustaja pakkumus edukaks (Vaidlustaja pakkumuse punktide summa oleks maksimaalselt 96,53 punkti, mis oleks väiksem, kui RingIT OÜ pakkumusele omistatud punktide kogusumma - 96,54 punkti), Hankija otsus RingIT OÜ vaidlustuse edukaks tunnistamiseks on sellisel juhul õiguspärane ning vaidlustus tuleb jätta rahuldamata.

9. Vastavalt hindamiskriteeriumile „Lähteülesande lahenduse kvaliteet“ hinnatakse lähteülesande lahenduse „Eesti Energia võrguteenuste digitaliseerimise valdkonna arendustööd“ (edaspidi Lahendus). Pakkumuse vastavustingimuseks on muuhulgas: *Pakkuja täidab lähteülesande hindamiskriteeriumite vormi ning esitab lähteülesande lahenduse täpse kirjelduse. (Dokumendi vorm / Lähteülesande hindamiskriteeriumid.docx)*.

Lahenduste hindamismetoodika on kehtestatud inglise keelses RHAD-i dokumendis „Assessment criteria for sample task“ (eesti k „Lähteülesande hindamiskriteeriumid“).

Vaidlustaja on seisukohal, et tema Lahenduse hindamisel on Hankija eksinud järgmiste

hindamiskriteeriumi „Lähteülesande lahenduse kvaliteet“ alamkriteeriumide kohaldamisel:

1. *The correspondence of the solution to the task (0 – 16 points)* (eesti k: Lahenduse vastavus ülesandele (0-16 punkti)).

- *Whether or not the architectural solution covers all of the required functionalities (0 - 16 points)* (eesti k: Kas arhitektuuriline lahendus katab kõik ettenähtud funktsionaalsused (0-16 punkti)):
  - *16 points - The suggested solution supports the implementation of business functionality* (eesti k: 16 punkti - Pakutud lahendus toetab ärilise funktsionaalsuse realiseerimist);
  - *8 points - The suggested solution partly supports or aggravates the implementation of functionality* (eesti k: 8 punkti - Pakutud lahendus toetab osaliselt või raskendab funktsionaalsuse realiseerimist);
  - *0 points - The suggested solution does not support the implementation of required functionality* (eesti k: 0 punkti - Pakutud lahendus ei toeta nõutud funktsionaalsuse realiseerimist).

2. *Sustainability of the solution (32 points)* (eesti k: Lahenduse jätkusuutlikkus (32 punkti)).

- *The application of the architectural solution in the form of autonomous components (0 - 8 points)* (eesti k: Arhitektuurilise lahenduse kasutamine autonoomsete komponentidena (0-8 punkti)):
  - *8 points - Components can be used autonomously and do not cause SPOF (Single Point of Failure)* (eesti k: 8 punkti - Komponente saab kasutada autonoomselt ja need ei põhjusta SPOF-i);
  - *4 points - Components can partly be used autonomously and/or there is a threat of at least one SPOF* (eesti k: 4 punkti - Komponente saab osaliselt kasutada autonoomselt ja / või on oht vähemalt ühe SPOF-i tekkeks);
  - *0 points - Components are not autonomous* (eesti k: 0 punkti - Komponentid ei ole autonoomsed).
- *Application scalability (0 - 7 points)* (eesti k: Rakenduse skaleeritavus (0-7 punkti)):
  - *7 points - The application is horizontally scalable* (eesti k: 7 punkti - Rakendus on horisontaalselt skaleeritav);
  - *3 points - The application is vertically scalable* (eesti k: 3 punkti - Rakendus on horisontaalselt skaleeritav);
  - *0 points - The application is not scalable* (eesti k: 0 punkti - Rakendus ei ole skaleeritav).
- *Application upgrading technologies (0 - 7 points)* (eesti k: Rakenduse uuendamise tehnoloogiad):
  - *6 points - Ongoing integration (CI) with running automatic tests and analysing the code with the help of analyzers* (eesti k: 6 punkti - Pidev integratsioon (CI) koos automaatsete testide käivitamise ja koodi analüüsimisega analüsaatoritega);
  - *+1 point - Ongoing supply (CD)* (eesti k: + 1 punkt - Pidev tarnimine (CD));
  - *3 points - Ongoing integration (CI) without running automatic tests and/or analysing the code with the help of analyzers* (eesti k: 3 punkti - Pidev integratsioon (CI) ilma automaatsete testide tegemiseta ja / või koodi analüüsimiseta analüsaatoritega);
  - *0 points - CI/CD solution is not in use* (eesti k: 0 punkti - CI/CD lahendust ei kasutata).
- *Application State (3 - 5 points)* (eesti k: Rakenduse olek (3-5 punkti)):
  - *5 points - Stateless* (eesti k: 5 punkti - Olekuvaba);
  - *3 points - Stateful* (eesti k: 3 punkti - Ei ole olekuvaba).
- *Application Quality (1 - 5 points)* (eesti k: Rakenduse kvaliteet (1-5 punkti)):
  - *5 points - Code Standards. Unit, integration, UI and functional tests. Modern Patterns* (eesti k: 5 punkti - Koodide standardid. Üksus, integreerimine, kasutajaliides ja funktsionaalsed testid. Kaasaegsed mustrid);
  - *3 points - Unit, integration, UI and functional tests* (eesti k: 3 punkti - Üksus, integreerimine, kasutajaliides ja funktsionaalsed testid);
  - *1 points - Code Standards* (eesti k: 1 punkt - Koodide standardid).

10. Finestmedia AS-i Lahenduse hindamist hindamiskriteeriumi „Lähteülesande lahenduse kvaliteet“ alusel kajastav Protokoll esitab Exceli tabeli vormis hindamiskriteeriumi „Lähteülesande lahenduse kvaliteet“ konkreetse alamkriteeriumi alusel pakkumusele omistatud punktide arvu ning kommentaarina puuduse, mis Hankija hinnangul Vaidlustaja pakkumuses selle alamkriteeriumiga seoses esineb. Hankija järeldus või kaalutlus selle kohta, miks väidetav puudus Lahenduses toob kaasa nimelt sellise punktide arvu, Protokollis puudub. Vastavalt Hankija kinnitusele vaidlustusmenetluses puuduvad Hankija muud dokumendid, millest nähtuks, kuidas Hankija Lahendust hindas.

11. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et kuivõrd pakkumuste hindamine lähtudes hindamiskriteeriumist „Lähteülesande lahenduse kvaliteet“ sisaldab olulisel määral subjektiivset elementi, on Hankijal ulatuslik kaalutlusõigus asjaolude osas, mida võtta arvesse pakkumusele punktide andmisel. Lisaks eeldab hindamine spetsiifilisi õigusväliseid teadmisi, mistõttu saab vaidlustuskomisjoni kontroll Hankija otsuse õiguspärasuse üle piirduda vaid ilmsete vigade kontrolliga, st kas Hankija on tegutsenud meelevaldselt või vastuolus õigusnormidega (Riigikohtu otsus asjas 3-3-1-51-16, p 17.2). Vaidlustuskomisjon ei asu Hankija asemel ise pakkumusi hindama.

12. Hindamise alamkriteeriumi „Lahenduse vastavus püstitatud ülesandele“ alusel on Vaidlustaja pakkumusele omistatud 8 punkti 16-st võimalikust, mis vastab tasemele „Pakutud lahendus toetab osaliselt või raskendab funktsionaalsuse realiseerimist“.

Protokollis toob Hankija välja järgmise puuduse: *Pakkuja nimetab tekstis, et kasutajate autentimine toimub läbi autentimismooduli, mis tagastab veebilehitsejale tokeni'i, millega edasisi päringuid teha. Jooniselt on tuvastatav, et kliendi puhul on selline lahendus tagatud, kuid klienditoe puhul ei ole tuvastatav, et autentimismoodul pöörduks AD poole. Toetudes sellele järeldame, et täitmata on nõue, et klienditoe töötaja saaks logida sisse, kasutades domeenikontot. Maa-ameti registriga suheldes ei ole tuvastatav x-teega suhtlus, mis maa-ameti päringute puhul on vajalik.*

13. Hindamise alamkriteeriumi „Lahenduse jätkusuutlikkus“ alusel on Vaidlustaja pakkumusele omistatud 21 punkti 32-st võimalikust. Kriteeriumi alajaotiste alusel on Hankija andnud punkte alljärgnevalt.

13.1. Jaotis „Arhitektuurilise lahenduse kasutamine autonoomsete komponentidena” - 4 punkti 8-st võimalikust, mis vastab tasemele „Komponente saab osaliselt kasutada autonoomselt ja / või on oht vähemalt ühe SPOF-i tekkeks”.

Protokollis toob Hankija välja järgmise puuduse: *Kliendi ja klienditoe rakendused ei ole klasterdatud, mis tekitab SPOFi.*

13.2. Jaotise „Rakenduse skaleeritavus” alusel - maksimaalselt võimalikud 7 punkti, mistõttu vaidlus punktide omistamise õigsuse üle puudub.

13.3. Jaotise „Rakenduste uuendamise tehnoloogiad“ alusel - 6 punkti 7-st võimalikust.

Hankija ei omistanud Vaidlustaja pakkumusele üht võimalikku lisapunkti lahenduse „Pidev tarnimine (CD)” põhjendusega: *Pakkumisest puudub lahendus pideva tarne jaoks kõikidesse keskkondadesse. Pakkumisest on leitav lause: „Alternatiivina saab seadistada ka rakenduse täisautomaatne paigaldus (CD) kõikidesse keskkondadesse.“ Järeldame, et live keskkonda tarneid ei ole pakkumises.*

13.4. Jaotise „Rakenduse olek” alusel - 3 punkti 5-st võimalikust, mis vastab tasemele „Ei ole olekuvaba”.

Protokollis toob Hankija välja järgmise puuduse: *Kuna klienditoe kasutaja autentimine toimub mingil põhjusel läbi API ning ärioloogika kihi, siis ei saa ka järeldada, et rakendus on olekuvaba.*

13.5. Jaotise „Rakenduse olek” alusel - 1 punkt 5-st võimalikust, mis vastab tasemele „Koodide standardid“.

Protokollis toob Hankija välja järgmise puuduse: *Tänapäevasem viis oleks kasutada gateway'd, et suhtluskihid ei oleks rakenduse osad.*

14. Hindamise alamkriteeriumi „Lahenduse vastavus püstitatud ülesandele“ alusel on Vaidlustaja pakkumusele omistatud 8 punkti 16-st võimalikust (vt käesoleva otsuse p 12). Protokollis toob Hankija välja kaks puudust Vaidlustaja lahenduses, mis tingivad 8 punkti andmise:

- 1) täitmata on nõue, et klienditoe töötaja saaks logida sisse, kasutades domeenikontot;
- 2) Maa-ameti registriga suheldes ei ole tuvastatav x-teega suhtlus, mis on maa-ameti päringute puhul vajalik.

14.1. Pooled vaidlevad vaidlustusmenetluses selle üle, kas Vaidlustaja on Lahenduses pakkunud lahendust, mille puhul klienditoe kasutaja (kes kasutab süsteemi läbi kasutajaliidese) logib sisse süsteemi domeenikontoga, kasutades selleks rakendusesisest AD suhtluskihti (liidestust), mis tagab ka lähteülesande nõude *Customer support user must be authenticated using Active Directory* täitmise.

Vaidlustuskomisjon ei nõustu Vaidlustajaga, et seda, kuidas täita klienditoe puhul nõuet *Customer support user must be authenticated using Active Directory* kirjeldab Vaidlustaja Lahenduse peatüki 2.2.2.3.1 osa „Ärireeglid“ p 3 *Infosüsteem peab olema liidestatud AD-ga, et seda kasutuslugu realiseerida*. Eeltoodud lause üksnes kordab nõuet (*Customer support user must be authenticated using Active Directory*), kuid ei kirjelda, kuidas kavatseb Vaidlustaja seda nõuet täita. Vaidlustuskomisjoni arvates ei nähtu ka peatüki 3.1.1. „Komponentdiagramm“ joonisest, et klienditoe kasutajaliidesele on AD-ga autentimine lisatud läbi rakenduses oleva AD suhtluskihi.

Vaidlustaja kirjeldus vaidlustusmenetluses, et ta on pakkunud lahendust, mille puhul klienditoe kasutaja logib sisse süsteemi domeenikontoga, kasutades selleks rakendusesisest AD suhtluskihti, ei ole Vaidlustaja pakkumusest kontrollitav.

Seega vaidlustuskomisjon nõustub Hankijaga, et Vaidlustaja pakkumuses sellist lahendust kirjeldatud pole ning Vaidlustaja poolt vaidlustusmenetluses antud selgitused täiendavad sisuliselt pakkumuses esitatud Lahendust. Vaidlustuskomisjon rõhutab, et vastavustingimuste kohaselt pidid pakkujad andma Lahenduses *lähteülesande lahenduse täpse kirjelduse*, mis muuhulgas tähendab ka seda, et pakutav lahendus peab olema kirjeldatud selliselt, et sealt on nähtavad kõik hindepunktide omistamiseks vajalikud asjaolud.

14.2. Vaidlustuskomisjon nõustub Vaidlustajaga, et Hankija lähteülesandes puudub sõnaselge nõue, et Maa-ametiga suhtlemiseks peab kasutama x-tee teenuseid.

Pakkuja 15.10.2020. a küsimusele: *Kas ja millisel kombel toimub olemasolevates süsteemides Maa-ametiga infovahetus (aadresside kontrolli osas)?* on Hankija 20.10.2020. a vastanud: *Võib kasutada In-ADS teenust.*

14.12.2020. a täiendavas vastuses vaidlustusele möönab ka Hankija ise, et Maa-ameti aadressandmete pärimiseks ei ole enam vajalik x-tee teenuste kasutamine.

Eeltoodu alusel leiab vaidlustuskomisjon, et Protokollis toodud põhjendus selle kohta, et Vaidlustaja Lahenduse puuduseks on see, et Maa-ameti registriga suheldes ei ole tuvastatav x-teega suhtlus, ei ole kooskõlas Hankija lähteülesandega ega saa tingida pakkujale Lahenduse eest antavate punktide vähendamist.

14.3. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et kuigi ei ole õige Protokollis toodud seisukoht, et Vaidlustaja Lahenduse puuduseks on ka x-tee suhtluse puudumine Maa-ameti registriga, esineb Vaidlustaja Lahenduses siiski Hankija näidatud esimene puudus - täitmata on nõue, et klienditoe töötaja saaks logida sisse, kasutades domeenikontot, st pakutud lahendus ei toeta ärilise funktsionaalsuse realiseerimist täielikult, mis oleks olnud vajalik maksimaalsete hindepunktide saamiseks. Seega vastab Vaidlustaja lahendus Hindamise alamkriteeriumi „Lahenduse vastavus ülesandele“ tasemele „Pakutud lahendus toetab osaliselt või raskendab funktsionaalsuse realiseerimist“, mille eest on Hankija õigesti omistanud Vaidlustaja pakkumusele 8 punkti.

15. Hindamise alamkriteeriumi „Lahenduse jätkusuutlikkus“ jaotise „Arhitektuurilise lahenduse kasutamine autonoomsete komponentidena“ alusel on Vaidlustaja pakkumusele omistatud 4 punkti 8-st võimalikust (vt käesoleva otsuse p 13.1).

Hankija põhjenduse kohaselt ei ole kliendi ja klienditoe rakendused klasterdatud, mis tekitab SPOF-i.

15.1. Vaidlustuse kohaselt on Vaidlustaja Lahenduse peatükis 3.1.2 *esitanud paigaldusvaates lahenduse, mille puhul kliendi ja klienditoe rakendusi serveritakse läbi koormusjaoturi, mis klasterdab kliendi ja klienditoe rakendusi ega tekita SPOF-i.*

Vaidlustuskomisjon nõustub Hankijaga, et niisugust teavet Vaidlustaja Lahenduse peatükis 3.1.2 toodud ei ole. Vaidlustuskomisjoni arvates ei ole toodud teave vaidlustuses käsitlev selgitusena pakkumuse kohta, nagu Vaidlustaja väidab, vaid tegemist uue informatsiooniga, mis pakkumuses puudus. Seega ei saanud Hankija seda pakutava lahenduse hindamisel teada ega sellega arvestada. Vaidlustaja Lahenduse lk-1 14 oleval paigaldusvaate joonisel on näidatud, et „Kliendi UI rakendus“ ja „Klienditoe UI rakendus“ asuvad enne koormusjaoturit (Proxy) ning ei ole seega klasterdatud ja koormuse jagamist ei toimu.

15.2. Hindamise alamkriteeriumi „Lahenduse jätkusuutlikkus“ jaotise „Arhitektuurilise lahenduse kasutamine autonoomsete komponentidena“ kohaselt sai 8 punkti omistada pakkumusele, mille *komponente saab kasutada autonoomselt ja need ei põhjusta SPOF-i.* Kui on oht kas või ühe SPOF-i tekkeks, maksimumpunkte pakkumusele enam ei omistata. Kuna lahendusest ei nähtu kliendi ja klienditoe rakenduste klasterdamine, on Hankija järeldanud põhjendatult, et ühe SPOF-i tekkimise oht on olemas, mistõttu Hankija on õigesti omistanud Vaidlustaja pakkumusele 4 punkti.

16. Vaidlustuskomisjon ei nõustu Vaidlustaja seisukohaga, et juhul, kui Hankijale jäi Vaidlustaja Lahenduse hindamisel midagi ebaselgeks, oleks ta pidanud esitama hindamise etapis Vaidlustajale täpsustavaid küsimusi, selgitamaks pakkumuse sisu. Kohtupraktikas on asunud seisukohale, et pakkumuste hindamise etapis ei pea hankija küsima pakkujatelt pakkumuse kohta selgitusi (nt Tallinna Ringkonnakohtu 05.10.2018 otsus nr 3-18-1619 p 17). Seega tuleb vastavaks tunnistatud pakkumust hinnata sellisena nagu see on.

Vaidlustuskomisjon rõhutab, et vastavustingimuseks on, et pakkujad pidid andma Lahenduses *lähteülesande lahenduse täpse kirjelduse.* Kuna eeltoodud hindamise kriteeriumide kohaldamise puhul on Vaidlustaja pidanud vajalikuks esitada vaidlustusmenetluses detailseid selgitusi, mis tema poolt esitatud Lahenduses puuduvad, on ilmne, et *lahenduse täpset kirjeldust* Finestmedia AS käsitletavates Lahenduse osades andnud ei ole.

17. Hankija otsus Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise kohta ei saa rikkuda Vaidlustaja õigusi ega kahjustada tema huve, kui tal endal puudub võimalus jõuda hankelepingu sõlmimiseni Hankijaga.

Käesoleva otsuse punktides 14 ja 15 esitatud põhjustel on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Vaidlustaja Lahendusele hindepunktide omistamine hindamise alamkriteeriumi „Lahenduse vastavus ülesandele“ (8 punkti) ja hindamise alamkriteeriumi „Lahenduse jätkusuutlikkus“ jaotise „Arhitektuurilise lahenduse kasutamine autonoomsete komponentidena“ (4 punkti) alusel on kooskõlas lahenduse lähteülesande, Vastavustingimuste ja Lähteülesande hindamiskriteeriumidega ning käsitletud kriteeriumide alusel ei pidanud Hankija omistama Vaidlustaja Lahenduse maksimumpunkte (käsitletud kriteeriumide kohaselt vastavalt 16 ja 8 punkti). Seega isegi juhul, kui kõigi ülejäänud vaidlustatud hindamiskriteeriumide kohaldamise puhul tuvastaks vaidlustuskomisjon, et Hankija on Vaidlustaja pakkumuse hindamisel eksinud ning oleks pidanud omistama Vaidlustaja pakkumusele vaidlustuses väidetud maksimumpunktid (võimalik oleks saada maksimaalselt 7 täiendavat punkti), ei saaks Vaidlustaja Lahendusele antav maksimaalne punktide summa olla suurem, kui 48 punkti. Järelikult ei saaks Vaidlustaja pakkumus saada kogusummas enam kui 88 punkti, mis oleks märgatavalt vähem, kui RingIT OÜ pakkumusele omistatud 96,54 punkti (mille õiguspärasuse üle enam vaidlust olla ei saa), ning Vaidlustaja pakkumus ei saaks osutada edukaks.

Tulenevalt eespooltoodust ei pea vaidlustuskomisjon asja lahendamiseks vajalikuks kontrollida kõikide Vaidlustaja loetletud hindamiskriteeriumide osas nende väidetavalt ebaõiget kohaldamist Hankija poolt ning puuduvad alused RingIT OÜ pakkumus edukaks tunnistamise otsuse kehtetuks tunnistamiseks.

Vaidlustusmenetluse kulud

18. Lähtudes sellest, et vaidlustus jääb RHS § 197 lg 1 p-i 4 alusel rahuldamata, kuuluvad vaidlustusmenetluse kulude osas kohaldamisele RHS § 198 lg 3 ja RHS § 198 lg 8.

18.1. Hankija ja Kolmas isik ei ole esitanud taotlust lepingulise esindaja kulude väljamõistmiseks.

18.2. Vaidlustaja kulud vaidlustusmenetluses jäävad Vaidlustaja kanda.

(allkirjastatud digitaalselt)
Taivo Kivistik